

Radost druženja

N. Raos

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada, Zagreb

Nedavno sam bio na jednom sastanku na kojem je, uz veliku pompu, osnovano još jedno stručno društvo. Dok su nazočni oduševljeno pljeskali, ja se digoh pa upitah: "A koliko će društvo imati članova?" Nakon što su mi (neukom) objasnili kako se društvo bavi jednom vrlo važnom granom znanosti, koja je u Lijepu našu došla zaslugom nekog vrlo pametnog i uglednog čovjeka, na kraju sam uspio saznati da će društvo okupljati 11 članova i to iz (čak!) dva laboratorija.

Kad sam se stao mrgoditi, objasniše mi kako zakon omogućuje – posve u duhu demokratskih načela našega društva – slobodno udruživanje građana po svim osnovama. Štoviše, ne treba za to, osnovati društvo, ni mnogo novaca: tek da se plate neke takse.

Oduvijek sam htio osnovati društvo. Jedno bi se zvalo Društvo za izvornost hrvatske himne – jer mi jako smetaju svakojake prerade i dorade (od Ante Pavelića do Milivoja Slavičeka) izvornih Mihanovićevih stihova (koje pretvaraju Lijepu našu domovinu u zakonski akt o granicama). Zatim bih volio osnovati Društvo za poštivanje Sunca (koje bi se, između ostalog, borilo protiv paljenja svjetla po danu), pa Društvo za gledanje zeca na mjesecu (jer se i taj lik može razabrati u njegovim šarama, a ne samo ljudsko lice), itd., itd.

No šalu na stranu. Imamo mnogo stručnih društava, ali čemu ta društva služe? To je pravo pitanje – a na to sam pitanje prije dosta godina dobio pravi odgovor. Naime, primio sam okružnicu u kojoj je tadašnji predsjednik Hrvatskoga kemijskog društva pozivao sve u njemu udružene kemičare da ne zaboravljaju plaćati članarinu. Članarina nije, veli, velika, pa se nitko ne može izvlačiti da nema novca. Uхватih se nato pisaćeg stroja (jer kompjutora još nije bilo) pa napisah knjigu bijelu: nije problem u članarini, nego u tome što za članarinu možeš dobiti. I još pridometnuh: "Rado bih dao i tisuću maraka kad bih za to mogao dobiti dvije".

I danas mislim da sam pravo napisao. Jer što nam Hrvatsko kemijsko društvo nudi? Nudi nam povlaštenu pretplatu na časopis koji ionako nitko ne čita, a koji se, uostalom, može pronaći u svakoj knjižnici (ako već ne na internetu). Društvo povremeno organizira predavanja, ali na ta predavanja može doći svatko, bio on ili ne bio član Društva. Nudi nam se i povlaštena kotizacija za sudjelovanje na znanstvenim i stručnim skupovima koje Društvo organizira – ali kotizaciju ionako nitko ne plaća iz vlastitog džepa, a složiti

ćete se i s time da kotizacija čini tek malen djelić ukupnih troškova sudjelovanja.

I kakav sam odgovor na to pismo dobio? Izravnog odgovora, istina, nisam dočekao, ali je na to pitanje – zašto treba plaćati članarinu – odgovorio na godišnjoj skupštini sam predsjednik, očito potaknut mojim pismom. Dakle, obrazložio je gospodin profesor, mi Hrvati moramo imati svoje kemijsko društvo, bez obzira što i kako ono radilo. O tome ne bi trebalo biti dvojbe. Hvala mu na iskrenosti!

Nismo samo mi Hrvati takvi. Svojedobno sam, dok sam bio u Sjedinjenim Državama, postao članom Američkoga biofizičkog društva. Smatrao sam – zelen sam bio – da mi se time odaje velika čast, jer se u to društvo ne ulazi lako, tek tako – treba priskrbiti, naime, preporuku dvojice uglednih kolega i ustoj priložiti popis radova. A onda sam došao doma. Sve što sam od tog društva imao je da sam po povlaštenoj cijeni dobivao njihov časopis, koji me je skuplje stajao nego da sam na njega bio pretplaćen – ako se "povlaštenoj" cijeni pretplate pribroji iznos članarine.

Na kraju sam teška srca odustao od plaćanja i pretplate i članarine, pa tako izgubih mogućnost da u svom životopisu ili molbi za izbor u više zvanje napišem da sam član "čak" jednog američkog društva. No čini mi se da sam rijetka ptica. Pogledaš li biografiju bilo kojeg našeg uglednika, u njoj ćeš pronaći da je dotični član ovih i onih, ovakvih i onakvih stručnih i inih društava na svih šest kontinenata (Antarktiku još ne brojim). Sve mi to slični na lijep običaj u 18. stoljeću kada su ispod autorova imena na naslovnici knjige pisali kojih je sve društva član, uz obavezno "etc". Nek' se vidi raskoš!

A kakva se tu raskoš može vidjeti? Dva su naša stručna društva ove godine organizirala kongres kemičara u Zagrebu, a na njemu osim zagrebačkih kemičara jedva da si još koga mogao vidjeti. Ili što reći na jedno naše kemijsko društvo u kojem jedva da jedna sekcija funkcionira, a u toj sekciji glavnu riječ vodi kronični alkoholičar – kome nitko na rep ne može stati? Što na to reći? Ništa, dragi moji čitatelji, nego vam postaviti jedno pitanje: Znae li kako se zvalo prvo stručno društvo u Hrvatskoj? Bila je to Akademija ispraznijeh koja je kasnije promijenila ime u Akademiju dangubnijeh, a djelovala je u Dubrovniku krajem 17. stoljeća. Knez ju je na kraju raspustio jer su gospari, umjesto da govore o filozofiji i poeziji, udarili na karte i rujno vino. Eto, toliko.